

De bra damene (sept 28/2011) (Skrevet for Utstillingsvindu for kvinner i lokalpolitikken)

Ettermiddagslyset som trengte sæ inn gjennom vindusrutan i møterommet te formannskapet på Rådhuset i Steinkjer e blå-grått.

Rundt bordet e dæm rød / grønn for det meste, - og den nye varaordfører'n har i valgkampens intense innspurt kløpt snor og åpna en frisørsalong, styla sæ og snakka på inn- og utpust. Hu har hatt pikenes Jens på besøk.

– **Jeg kjenner henne godt. Hun er sta og hyggelig,**

sa statsministeren for tre uka siden foran 1000 menneska fra Bygdenes By, Steinkjer.

– **Hun er en bra dame, sa'n og smila -**

og May Britt på listetoppen rødma ikke kledelig engang, men lot blikket gli over pensjonista, asylsøkera, sko-selgera, bønder, journalista og TV-kamera – og smila trygt te oss all sammen.

Bra dame, tenke æ mang tenkt,

mens assistentan hennes sto på rekke og rad – rett i ryggen som et håndballag mens Ja vi elsker spilles.

Ei lita grå dame passert foran podiet. Pensjonist med et langt, levd liv bak sæ. Hu kikka såvidt opp på statsministeren.

Krum i ryggen.

Ansiktet hennes minne mæ om ei som dukka opp på barneskolen **en** gang per år, da det hett folkeskole – og Beatles enno ikke va gått i oppløsning.

Det hendt at lærinna vårres sa:

– **idag kjæm hu søster Anna fer å ta pirke-prøva.**

Søster Anna va lita og grå da og, og pirke-lukta slo imot oss da vi gjekk inn te pirke-prøve.

Pirke-prøve va på mang måta letter enn matte-prøve, men når tøld itj lukta og vart kvalm.

Harald i klassen min brukt å besvim.

Ein brukt å spy.

Søster Anna hadd håret knøtti stramt i en knute bak. Ansiktet litt spisst.
Hu smila og va streng. Hu rispa oss to plassa på underarma.
Så va det sjekk ei vækka etterpå. Positiv eller negativ.
Det va om å gjørrå å vårrå positiv den gangen å.
Det va tidlig på 60-tallet.
Hadd a søster Anna levd i dag hadd a vorri 109 år.

Hu hett Anna Haldorhavn og va fra Vallersund i Bjugn.
Hu va bærre søster Anna.
Under krigen gjord a en stor innsats i Steinkjer etter at byen va bomba.
Hu føld med all de nye ungan som kom,
og sjekka helse te følk i herre by'n i meir enn 50 år.
Vi ungan kalt 'a bærre perk-Anna.

Æ skjønt itj det da – men æ skjønne det no:

Hu va ei bra dame.

Ettermeddagslyset gjennom vindusruta lægg ei stripe
over formannskapsbordet i Rådhuset i Steinkjer.
Rommet heite ikke formannskapssalen – som i gamle dager -
det heite Fredrikke-salen ---

-- og e oppkalt etter Fredrikke Marie Qvam.
Grunnleggern av Norske Kvinners sanitetsforening.
Hu kom fra By , og gjekk i bresjen for kvinnelig stemmerett
og va leder i norsk kvinnesaksforening.

Hu va ei bra dame .

...og da hu va 25 år satt 'a og snakka med Laura Petersen som kom fra Lø,
ein ainna Steinkjergård.

Laura fra Lø vart Henrik Ibsens modell for Nora i et Dukkehjem. Hu likt ikke det.
Henrik Ibsen stjal min sjel – skreiv 'a i et brev te tante'a si.
Laura flytta te Danmark – skreiv 25 bøker – va den første kvinne som fikk
kunstnerlønn -
og vart dansk utsending te verdenskvinnekongressen i Chicago i 1891.

I Nord-Sjælland står det ein baute over Laura fra Lø:

Hu va ei bra dame.

....fer ikke å snakk om dama på Shell-stasjonen
på Nordsia Steinkjer...
da vi va 15 - - og hu snart 17 år –
og vi satt og så på 'a
når hu stakk bensinpistolen inn i den lille
italienske sportsbilen.

For nån år sia kom sånne damer dansanes ut og spurt turistan om dæm skull ha
super --- og kor mang liter....??

Det va sommer og bensinlukta va sommerlukta -
og vi så på hu – i dongerybuks, sommerbrun, sandala, ingen sokka,
av og te en liten flekk på t-skjorta.

Hu plysta siste nytt fra Radio Luxemburg mens sola skein i det lange lyse håret,
som va så lyst at italieneran med sportsbilen ikke trudd det dæm såg.
Hu lena sæ over det lave panseret og spraya såpvatn
på frontruta dæmmers.

Så dro 'a kluten fram fra baklomma og sto på ein fot,
sånn som du må gjør når du læne dæ over en Ferrari.
Vi satt på ei trapp nån meter unna og så på.

En sjelden gang
sendt a oss et lite blick – et lite smil.

Vi kran gla læng om kæm hu hadd sjett på.

Klokka fem på fem på ettermiddagen stakk vi.
For da kom det en slesk fyr på en kvit scooter.
Hu va ferdig med dagens jobb, og vi orka ikke å sjå på at hun
slengt sæ bakpå og slo arman rundt livet på 18 åringen -
og forsvant over brua.

Men scooter – en Vespa - det skull vi og ha !

Det e så mang bra damer.

60-tallet hadd sine:
Bergfrid Fjose, Hanna Kvanmo, Marilyn Monroe, Magnhild -
ja Magnhild Borten, Werna Gerhardsen, Jackie Kennedy og Wenche Myhre
- og Gro som studert ved Harvard i USA i 1965 – og som ingen hadd hørt om enno.

Og det va ei som va så vakker.

Hu laga åtte-tall i nysnøen på skøytebanen her i Steinkjer tidlig på 60-tallet.

Etterpå laga a piruetta.

Vi gutan sto på skruskøytan vårres og læss som vi ikke såg a.

Men vi hadd blikk overalt. Og fraus på fotan uten at vi merka det.

Det knirka i isen da skøytan hennes gjord de krappeste - vakreste svingan.

Isen smelta nesten under veitja
- som hadd kvite skøyta som så ut som støvletta
- og kvit bomullsrand på skjøret.

Hu hadd skjørt..

Og det va kveld – og stjernan fraus fast på den svarte himmel.

Åtte-tall og piruetta, ei skøyte på isen og ei i lufta.
En lang legg – som nesten så ut som den vinka te oss.....

.....mens vi snoppla oss bortover isflata
med beksømsko oppi skruskøytan
og tjukke votta og lang-oinnerbuks.
Av og te snørr som rainn.

Nån år seinar vart Dag Fornæss Norgesmester, europamester og verdensmester på skøyta i løpet av ein sesong.
Han hadd ei bestemor i byen her,
så vi heia på hain
da det va internasjonalt skøytestevne på Guldbergaunet.

Ard Schenk va med. Og Fred Antom Maier.
Ard Schenk va kjempelang og hadde oransje drakt og stor huv.

Det va verdens beste skøyteløpera på besøk i Steinkjer.
Litt snødrev i lufta – og ikke optimale forhold.

Ingen satt verdensrekord på Guldbergaunet den her vinterkveilln.

Men det va stort å sjå verdensstjernan.

Nesten like stort som å sjå hu som
laga åtte-tall
på den samme isen,
nån år tidliger.

Hu va ei bra dame ---- og va 17 da æ va 15.

No e ' a i London – på ambassaden -
og styre med norsk kultur i England.

Isen smelta nesten under skøyten hennes,
men det va det bærre vi gutan som såg.

Hu e fortsatt ei bra dame.

Odd B Grønli sept. 2011